

založba **EMANUEL**

ELIJA

V JERUZALEMU

roman

MICHAEL D. O'BRIEN

Naslov knjige: Elija v Jeruzalemu
Naslov izvirnika: Elijah in Jerusalem
Avtor besedila: Michael D. O'Brien
Prevod: Petra Anžlovar
Lektoriranje: Urška Willewaldt
Oblikovanje in prelom: K8 dizajn
Izdaja: Založba Emanuel d.o.o., Ljubljana, 2018
Naročila: 031 705 792
narocila@zalozba-emanuel.si
<http://zalozba-emanuel.si>

© Založba Emanuel d.o.o., 2018 za slovensko izdajo
© 2015 Ignatius Press, San Francisco, za izdajo v angleškem jeziku, ISBN 978-1-58617-946-5

Tiskano v Sloveniji.
Naklada: 600 izvodov

Vam je knjiga všeč? Več informacij o knjigah in zgoščenkah Založbe Emanuel najdete na spletni strani www.zalozba-emanuel.si, kjer se lahko naročite tudi na prejemanje e-novic, v katerih vas obveščamo o novostih, dogodkih in akcijah.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.111(71)-31

O'BRIEN, Michael D.
Elija v Jeruzalemu : roman / Michael D. O'Brien ;
[prevod Petra Anžlovar]. - Ljubljana : Emanuel, 2018

Prevod dela: Elijah in Jerusalem

ISBN 978-961-7019-09-4
296611840

Jeruzalem, Jeruzalem, ki moriš preroke in kamnaš tiste, ki so poslani k tebi! Kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor zbira koklja svoja piščeta pod peruti, pa niste hoteli!

Mt 23,37

* * *

Haec uenena potentius
detrahunt hominem sibi
dira quae penitus meant
nec nocentia corpori
mentis uulnere saeuunt.

A še močnejše vlečejo človeka
proč od njega samega ti strupi,
ki se sesedajo na dno, pogubni,
in ne da bi telo poškódovali,
se v rani uma razdivjajo.¹

Boetij

1 Boetij. 2012: *Tolažba filozofije*. Ljubljana: NUK. Prevod: Gorazd Kocijančič.

Kazalo

Predgovor.....	9
Uvod.....	13
1. Zlati Jeruzalem	15
2. Gabrielovo znamenje.....	35
3. Neoskrunjena ženska.....	51
4. Strateg.....	77
5. Vojna kamenčkov	107
6. Ravninska mesta.....	123
7. Potniki na bojnem vozu.....	139
8. Oblak prič.....	159
9. Zid objokovanja.....	185
10. Intifada.....	203
11. Plašč.....	217

Predgovor

Kristus nas v vsaki generaciji vabi, naj »ostanemo budni in čuječi«. Bog želi predvsem, da zaupamo v njegovo pričakovano zmago in prisluhnemo »glasu rahlega šepeta« Svetega Duha kot prerok Elija. Tako bomo spoznali, kar moramo spoznati, in ko bo treba.

Če si domišljamo, da smo vnaprej prejeli natančna navodila za razvozlavanje simbolnih prerokb v Knjigi Razodetja – zemljevid ali priročnik za preživetje, če hočete – to oslabi našo sposobnost razločevanja ter odprtost za vodstvo Svetega Duha in angelov. Ta slabost lahko na eni strani sproži tiranijo brezbožnih strahov, na drugi pa zanašanje nase, oba odziva pa pomenita večjo dovzetnost za sovražnikove prevare.

V zadnjih vrsticah Razodetja je zapisano resno svarilo:

Vsakomur, ki posluša preroške besede, ki so v tej knjigi, izjavljam: če bi jim kdo kaj dodal, ga bo Bog udaril z nadlogami, ki so opisane v tej knjigi. Če pa bi kaj odvil od besed, ki so v tej preroški knjigi, bo Bog odvil njegov delež pri drevesu življenja in pri svetem mestu, ki sta opisani v tej knjigi.

Tega opozorila ne more nihče prebrati brez strahu in trepeta. Ni namenjeno le lahkomiselnim piscem in založnikom, temveč vsem, ki bi radi spoznali Kristusovo voljo in mu v času trpljenja sledili z vsem srcem. Pravzaprav je namenjeno še zlasti tistim, ki trdijo, da se jim je osebno razodel in bi radi Razodetje ter druge svete spise uporabili za utrditev svojih razlag in teorij – ki jih včasih spodbuja samovoljna domišljija, drugič pa »navdihujejo« nepreverjeni duhovi – in s tem v današnji kulturi, kjer splošno razširjene knjige in filmi ponujajo precej nasprotujoče si apokaliptične scenarije, stopnjevali naraščajočo zmedo tako med verniki kot neverniki.

Kaj je torej vloga krščanskega romanopisja? Če naj pristno krepi vero, mora biti njegov prvotni *missio* prebujanje bralčeve domišljije tako, da kliče k osnovnim načelom življenja v Kristusu. Zato naj ne poskuša napovedovati prihodnosti, pač pa naj v smislu Tolkienove predstave o ›subkreaciji‹ ponuja domiselne možnosti za spodbudno premišljevanje. Takšno romanopisje ne sme napovedovati podrobnosti pravega konca sveta. Sprašuje naj: »Kaj če?« In še pomembnejše: »Ali sem buden?« ter »Ali sem duhovno pripravljen, če se izkaže, da je naš čas tisti, o katerem je govoril Jezus?«

Duh antikrista je že med nami – prisoten je od vsega začetka. Kot v vsaki generaciji kristjani pričakujemo prihod resničnega antikrista, ki bo utelešal ta diabolčni duh in se spustil v vojno proti vsem, ki sledijo Jezusu.

Je »človek greha, sin pogube« že med nami, še ne popolnoma razkrit? Ali bo, ko se pokaže, izhajal iz kraljestev nekdanjega rimskega imperija, kot so verjeli blaženi John Henry Newman in številni drugi cerkveni očetje? Ne smemo pozabiti, da je bil ta imperij ogromen in je obsegal večino Evrope, Male Azije in severne Afrike. Združeval je številne rase in verstva. Bo antikrist ob svojem prihodu razkril svoj resnični izvor? Bo neverni Jud, kot so mislili nekateri cerkveni očetje? Bo odpadniški kristjan ali potomec militantnega islama? Bo izšel iz najtemnejših kotov znova oživiljenega poganstva? Bo prišel iz Rusije ali s Kitajske, kot so trdili nekateri razlagalci? In kako daljnoviden je bil G. K. Chesterton, ko je rekel, da bo antikrist prej prišel z Manhattna kot iz Moskve?

Dobro bi bilo, da se spomnimo svarila svetega Janeza, da »je veliko antikristov že zdaj tu. Kdo je lažnivec, če ne tisti, ki zanika, da je Jezus Mesija? Antikrist je tisti, ki zanika Očeta in Sina.« (1 Jn 2,18.22-23). Številne velike sile, ki trenutno delujejo v svetu, bodo najbrž odigrale ključne vloge pri vzponu dokončnega antikrista. In sicer tako, da bodo še naprej destabilizirale civilizacijo, ustvarjale zunanje pogoje in notranji duševni svet, zaradi katerega bodo ljudje dovzetni za novega ›mesija‹. Z lažmi, laskanjem in nenehno propagando bodo ljudi zapeljale v prepričanje, da lahko odrešenje pride iz drugih virov, ne samo od Boga.

Katekizem katoliške cerkve (675–677) uči, da mora Cerkev pred Kristusovim drugim prihodom prestati končno preizkušnjo, ki bo temeljito preizkusila vero številnih vernikov:

Preganjanje, ki spremlja njeno romanje na zemlji (prim. Lk 21,12; Jn 15,19-20), bo razkrilo »skrivnost hudobije« v obliki religiozne prevare, ki prinaša ljudem navidezno rešitev njihovih problemov za ceno odpada od resnice. Najhujša religiozna prevara je antikristova prevara, to je prevara lažnega mesijanstva, kjer človek povečuje samega sebe namesto Boga in njegovega Mesija, ki je prišel v telesu (prim. 2 Tes 2,4-12; 1 Tes 5,2-3; 2 Jn 7; 1 Jn 2,18.22).

Ta antikristovska prevara se zarisuje v svetu vsakokrat, ko si ljudje domišljajo, da bodo v zgodovini uresničili mesijansko upanje, ki se more izpolniti samo onstran nje prek eshatološke sodbe: tudi v njeni omiljeni obliki je Cerkev zavrnila ta pod imenom milenarizem nastopajoči ponaredek prihodnjega kraljestva (prim. Denzinger – Schönmetzer, Enchiridion Symbolorum, 3839), predvsem v politični obliki sekulariziranega mesijanstva, »notranje sprevrženega« (prim. Pij XI., okr. »Divini Redemptoris«, ki obsoja »lažni misticizem« te »ponaredbe odrešenja ponižanih«; Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu, 20–12).

Cerkev bo dospela v slavo Božjega kraljestva le skozi to poslednjo pasho (veliko noč), v kateri bo sledila svojemu Gospodu v njegovi smrti in njegovem vstajenju (prim. Raz 19,1-9).

Dvajset let je minilo, odkar sem napisal knjigo *Pater Elija: Apokalipsa*. Ko sem jo zasnoval, je bila zgodba postavljena v »bližnjo prihodnost«. Čeprav nisem nikoli omenil datuma, sem si zamislil, da se dogaja v poznih devetdesetih letih dvajsetega stoletja – s številnimi podrobnostmi značajev in geopolitičnih povezav, ki ustrezajo tistemu desetletju in segajo onkraj njega v pričakovanju tretjega tisočletja. Od takrat sta se Cerkev in svet pomembno spremenila. A osnovna postavitev, če hočete, boja med dobrim in zlim se je v našem času še zaostрила, in svarila, ki sem jih poskušal ubesediti v omenjenem romanu, niso nič manj nujna. Zato je

nespremenjena tudi vloga Božjih glasnikov: njihova poklicanost, da označajo svarilne in spodbudne besede sredi vse mračnejšega časa. V najpristnejšem smislu preroštva te duše ne prerokujejo prihodnosti, temveč s svojimi življenji pričajo o svojem sporočilu – kot žive besede, oporečna in tolažilna znamenja. Upam, da moj izmišljeni Elija uteleša to resnico.

V *Sofijini hiši*, prvem delu trilogije o patru Eliju, mladi Elija trpi pod očitnim utelešenjem zla med nacistično zasedbo Varšave, kjer je kot Jud rešen zaradi žrtve kristjana, pri čemer se precej izoblikuje njegov značaj. Drugi del *Pater Elija: Apokalipsa* slika še mračnejši svet, zmeden zaradi nove preobleke materializma, na videz neškodljive globalne revolucije, iz katere vstane antikrist. Roman se konča s prihodom patra Elija in brata Enoha v Jeruzalem na predvečer njunega končnega soočenja z že davno prerokovanim človekom greha. Tretji del *Elija v Jeruzalemu* pa nadaljuje zgodbo njunega poslanstva naslednje jutro. Računam na prizanesljivost bralcev, da bodo prezrli dvajsetletno vrzel ali jo dojeli le kot trenutek – ali pa morda kot nočno stražo.

Skrbi me tudi, da ne bi bralci ob tej zgodbi pomislili, da so dobili neognostični ključ do Razodetja – z drugimi besedami: hermenevtični vodič za preživetje. Iskreno si želim, da bi se vrnil v vsakdanje življenje z osveženim pogledom in lačni žive Božje besede iz Svetega pisma. In da bi lahko z obnovljeno vneto z vso Cerkvijo vzklikali:

»Pridi, gospod Jezus!«

Michael O'Brien

na praznik Naše Gospe, sedeža modrosti,

8. junija 2015

Uvod

Dobro poglej. To je ocean človeštva. Oglej si globine in površinske valove, tokove, ki se stekajo ali razdvajajo, hitro in tiho ali vrtničasto. V njem so razburkane in mirne vode ter pošasti, ki se jim vsi umikajo, čudeži lepote, ki nas privlačijo, ter vse zapletene stopnje med obojimi. Med njimi so čudovite nevarnosti in na videz odbijajoče vrline. Vse so prisotne, skupaj bivajo v teh vodah, vsaka na svojem mestu in globini. Trudijo se za prevlado v mikroskopskih kraljestvih in za zadostnost v večjih, nekaj jih je prepričanih o svoji pravici do obstoja, druge so negotove, veliko več pa je brezbriznih.

O človeku, najbolj blagoslovljenem, najlepšem in najbolj uničujočem bitju, se da povedati marsikaj. Danes le redki vedo, da je padel, bridko strmoglavil v brezdanjo globino. In številni verjamejo, da se vzpenja sam od sebe, da se brezobzirno dviga k moči in slavi in da je to značilnost ohranjanja njegovega rodu.

Ne moremo narediti veliko. Posledice zaverovanosti vase so njegovim očem prikrite. Svoje poraze bo proglasil za zmage. Temi bo rekel svetloba in globinam višine. Ničesar ne bo dosegel in temu rekel vse. Vse bo izgubil in temu rekel nič. Častil bo, ker morajo vse ustvarjene stvari častiti. A ko si bo prizadeval častiti sebe, bo nevede častil očeta laži.

1. Zlati Jeruzalem

Nkega lepega septembrskega jutra pred sončnim vzhodom sta se na vrhu vzpetine nad Jeruzalemom prebudila dva moža. Spala sta med kamenjem, na pustem grebenu nedaleč od Oljske gore in Hebrejske univerze. Zaradi izčrpanosti nista sanjala, saj sta prejšnji dan pripešala od plitvine Hadžala na reki Jordan. Oblečena kot delavca, izmozgana in umazana od poti sta po stranskih poteh prehodila moabsko divjino, pri čemer sta se le občasno držala avtoceste 1, ki se vzpne čez ozke prelaze vzhodno od mesta. Kadar so se jima varnostne zapore zdele prenevarne, sta se odpravila čez drn in strn. Več ur sta sledila čredi ovac in pastirjem z Zahodnega brega, čeprav sta večino časa potovala sama. Nikjer na poti niso uradniki podvomili o njihovih osebnih dokumentih in skozi zadnjo zaporo sta prišla brez večjih težav.

Vstala sta in zmolila. Nato sta popila malo vode in si privoščila suho hrano iz torbe, ki sta jo prinesla s seboj – fige in datlje in nekvašen kruh. Potem sta vstala in se ozrla na Jeruzalem, ki se je zlatil v jutranjem svitu.

Starejši od njiju, starec judovskega videza, je bil škof. Klicali so ga Elija, to ime je dobil v karmeličanskem redu Katoliške cerkve. Mlajši, Palestinec srednjih let, je bil očitno pripadnik istega reda. Ime mu je bilo Enoh.

Brat Enoh je bil brezskrbnega značaja, vendar globoko pobožen in zavezan njenemu poslanstvu. Elija je bil v nasprotju z njim resnoben. Imel je briljanten um in duhovno trdnost, čeprav so ga v redkih trenutkih prevzele skušnjave in je dvomil o sebi.

Ko je za njima vzšlo sonce, je Elija ugledal razumsko zmedo, ki sta jo razširila človek greha in duh, ki ga je spremljal. Vse svoje dolgo življenje se je bojeval s tem duhom v njegovih številnih pojavnostih. Vedel je, da spremeni obliko in preobleko vsakič, ko izgubi prednost, se nekoliko umakne, potem pa s prenovljeno močjo udari proti vsemu, kar je resnično

in dobro. Bolj kot vse drugo si želi, da bi ga častili kakor Boga. V njegovem samopoveličevanju in začasnem poveličevanju človeka se skriva brezobzirni cilj: uničiti podobo Boga in bogopodobnost na vse možne načine. Zato že več generacij bruha na človeštvo oblak zaslepljujočega dima in meglo omamnih užitkov, da bi zapeljal njihov um, prevzel njihove čute ter z laskanjem in prevaro prikril svoj pravi namen. Preslepil je večino sveta.

O tem je razmišljal Elija, ko je gledal na mesto, saj je vedel, da je človek greha prišel tja pred njim in da že deluje.

Kot oče brez otrok je Elija razprl roke, da bi objel milijone, ki so se zbrali v mestu, čeprav ga ne poznajo in ne bodo opazili njegove prisotnosti. Mesto je bilo polno življenj, ki so veljala za nepomembna. Njegov objem je bil kretnja reveža, tožba starca za vsem, kar bi lahko bilo: *O, Jeruzalem, Jeruzalem, kako malo si se naučil; še manj si si zapomnil. Vreš od svojega sovraštva in mitov, žvečiš surovo meso svojih žrtev, moral bi biti Nevesta, a si postal vlačuga.*

Nenadoma je ob misli na nemogočo nalogo, ki ga čaka, začutil osamljenost.

»Moj šibki glas in moje rane me ovirajo,« je zašepetal Elija in zaprl oči. »Tega ne zmorem.«

Nisi sam, je rekel nevidni angel.

»Sam sem,« mu je odgovoril.

Nisi sam, čeprav se počutiš osamljenega, je odgovoril angel.

»Enoh je preprost.«

Tvoj brat je preprost, vendar je v njem velika luč. Si pozabil?

Elija je sklonil glavo, ker je res pozabil. Že vse življenje ga je preganjal najbolj potuhnjeni demon, ki mu je govoril, da bo vedno sam, da ga bo luč sveta zapustila. Dobro je vedel, da je za ta strah delno krivo oblikovanje njegovega značaja v getu, ki mu je bilo usojeno, da ga požgejo zlobni ali zaslepljeni zavojevalci. Zgodaj se je naučil, da se lahko temelji sveta se-sujejo brez opozorila in da bo kakršna koli ljubezen, ki jo bo skušal spoznati, umorjena. Razumel je, da je to prepričanje izkrivljeno. Vedel je, da nasprotnik v ključnih trenutkih dreza v njegovo rano in poskuša onemogočiti vsako delo, ki mu ga je zaupal Bog.

Čeprav je poznal resnico o sovražniku, to ni zmanjšalo njegove moči. Tega demona je lahko izgnal le z molitvijo in postom.

Elija, Elija, se je opomnil, nalogo so ti zaupali apostoli in svetniki. Uboagal si. In na dolgem potovanju, ki te je nazadnje pripeljalo sem, si se naučil in vedno znova spoznaval, da je šibkost tvoja prednost.

In prav svoje šibkosti se bojim, je pomislil.

»Mesto se prebuja,« je nekoliko zaskrbljeno rekel brat Enoh in pocukal Elija za rokav. »Dol morava.«

Elija se je obrnil, da bi se zazrl v bratov odkriti obraz z enim zdravim in enim poškodovanim očesom, ki je bilo zdaj ozdravljeno. Razprl je desno dlan – dlan, s katero je Gospod ozdravil Enohovo oko – in si ogledal brazgotino v obliki križa. Zdrznil se je ob spominu na zadnje srečanje s človekom greha.

Izbral je, je pomislil. In jaz, ali naj se zdaj odvrnem od svoje izbire?

Nisi sam, je še enkrat rekel angel. Boš prišel?

Elija je tiho pritrdil njemu in Tistemu, ki ga je poslal.

Malemu možu, ki je stal ob njem, pa je rekel: »Da, brat, pojdiva dol.«

Počasi sta sestopala med kamenjem in suho travo, dokler nista prišla do Ulice Martina Buberja, ki je mejila na univerzitetno naselje Hebrejske univerze Mount Scopus. Po dolgi vijugasti cesti sta se spustila v Cedronsko dolino. Ko sta prispela do križišča z avenijo, ki je vodila proti zahodu na vzpetino Starega mesta, sta zavila nanjo in vztrajno stopala naprej. Večina ljudi se je peljala v avtomobilih in avtobusih, občasno pa sta srečala moške, ženske in otroke v najrazličnejših opravah, ki so hodili peš, največkrat Palestinec, nekaj Judov in Druzov ter tu in tam skupine pomanjkljivo oblečenih turistov z nahrbtniki, zemljevidi in fotoaparati. Obema se je zdelo, da so njihovi obrazi manj napeti kot navadno – dobro sta poznala Jeruzalem – in med gručami ljudi okoli novih kioskov je vladala živahnost, skoraj praznično vzdušje. Ko sta šla mimo ene od skupin, je Elija opazil predsednika, ki je strmel vanj z naslovnih revij in časopisov. Naslovi v hebrejščini in arabščini, ruščini in angleščini so klicali: »Mir!«

Obraz človeka greha se ni veliko spremenil od njunega zadnjega srečanja na Capriju. Vendar na njem ni bilo sledi peklenskega zla, ki je takrat

izmaličilo njegov odlični obraz. Nič na njem ni kazalo, da je morilec ali prihodnji vladar sveta. Če že, se je zdel prijaznejši kot kdaj koli prej, njegove oči so izražale dobroto in modrost, podprti z odločnostjo – z nepopustljivo voljo, da zgradi civilizacijo brez neenotnosti. *Unitas* je bilo njegovo geslo, njegov moto na shodih in njegov cilj. Toda Elija je vedel, da je njegova zamisel o enotnosti manipulativna in da bo nazadnje zahtevala uporabo sile. Za zdaj ga je imel večji del človeštva za nekakšnega posvetnega svetnika – in odrešenika.

Enoh je pogledal Elija, tlesknil z jezikom in nakazal, da morata naprej. Ko ju niso več mogli slišati, je rekel: »Do Šejk Džaraja bi morala, da poiščeva ljudi, ki nama bodo pomagali.« Pokazal je proti križišču pred njima. »Tam morava zaviti.«

»Ne še, brat,« je rekel Elija. »Najprej bi šel rad na Golgoto, da zmoliva za najino delo.«

Enoh je radovedno nagnil glavo na stran in se nasmehnil. »Da, to bo najboljše.«

Namesto da bi zavila proti severu na cesto 417, širok bulvar, po katerem bi prišla naravnost do Al Šejk Džaraja, arabskega okoliša v vzhodnem Jeruzalemu, kjer sta nameravala prenočiti, sta se odpravila proti severozahodnemu delu Starega mesta. Elija je bil odločen, da vstopita skozi starodavno mestno obzidje pri Damaščanskih vratih, ki so blizu Cerkve Božjega groba, tradicionalnega prizorišča na Kalvariji in katedrale latinskega katoliškega patriarha. Potem ko sta nekaj časa hodila po Ulici sultana Sulejmana, sta prišla do njih. Ob odprtih lesenih vratih je stalo pol ducata policistov z avtomatskim orožjem in nadzorovalo številne pešce, ki so vstopali v Staro mesto ali ga zapuščali. Občasno so koga ustavili in zahtevali dokumente. Elija je imel pri sebi potni list in dokazila, da je arheolog, vendar ni imel vizuma. Enoh je bil izraelski državljani in čeprav je bil Palestinec, je veljal za delavca iz Hajfe, zato ne bi zbujal posebne pozornosti. Za Elija pa bi lahko bilo drugače, čeprav je bil prav tako izraelski državljani, saj je imel v vatikanskem potnem listu prevzeto ime – Davide Pastore. Sovražnost do Cerkve se je zadnje mesece stopnjevala. Celo Izraelci so sodelovali pri predsednikovih načrtih.